

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 169/2019-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. apríla 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], t. č. Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody, [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 2 a 3 Listiny základných práv a slobôd, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 97/2015 a jeho rozsudkom zo 7. septembra 2017, postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 88/2017 a jeho rozsudkom z 19. decembra 2017, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tdo 46/2018 a jeho rozsudkom z 13. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako podanú oneskorene.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] t. č. Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody,

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 2 a 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 97/2015 a jeho rozsudkom zo 7. septembra 2017, postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 88/2017 a jeho rozsudkom z 19. decembra 2017, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tdo 46/2018 a jeho rozsudkom z 13. novembra 2018.

2. Súčasťou ústavnej sťažnosti a jej príloh je aj žiadosť o vydanie predbežného opatrenia, aby okresný súd nekonal a nerozhodoval, a žiadosť o ustanovenie advokáta pred ústavným súdom.

3. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd rozsudkom zo 7. septembra 2017 sp. zn. 3 T 97/2015 uznal sťažovateľa vinným v bode 1 zo spáchania opätovného zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. d) Trestného zákona v spojení s § 138 písm. b) Trestného zákona a v bode 2 zo spáchania pokračujúceho prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona v spojení s § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, za čo mu uložil podľa § 208 ods. 2 s použitím § 38 ods. 5 za zistenia príťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m) a § 41 ods. 1 a 2 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 14 rokov. Pre výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradil súd sťažovateľa podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

4. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd rozsudkom z 19. decembra 2017 sp. zn. 4 To 88/2017 zrušil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o treste a krajský súd sám podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku odsúdil sťažovateľa podľa § 208 ods. 2 s použitím § 38 ods. 2 za zistenia príťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m), § 38 ods. 5 a § 41 ods. 2 Trestného zákona a uložil sťažovateľovi úhrnný trest odňatia slobody

v trvaní 11 rokov. Na výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradil krajský súd sťažovateľa do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

5. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), e), g) a i) Trestného poriadku. V dovolaní namietal, že malo byť zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu tým, že neboli vykonané dôkazy ním navrhované alebo v rozsahu ním navrhovanom. V dovolaní ďalej sťažovateľ namietal, že v jeho trestnej veci rozhodoval sudca, ktorý mal byť z konania vylúčený, pretože zákonný sudca okresného súdu *„urobil rad úkonov... ktoré poškodili základné práva a slobody obvineného“*, pričom tieto úkony podľa jeho názoru naznačujú zámer sudcu ho poškodzovať. Podľa sťažovateľa bol v jeho trestnej veci taktiež naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, t. j. že dovolaním napadnuté rozhodnutie krajského súdu je založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom, keď súdy nesprávne vyhodnotili vykonané dôkazy, prehliadli rozpory vo výpovediach poškodenej a nedoplnili dokazovanie v zmysle návrhov obvineného. Napokon sťažovateľ namietal, že súdy nesprávne právne posúdili zistený skutok v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, keď sťažovateľ bol v rozpore so zásadou *„nie dvakrát v tej istej veci“* potrestaný v trestnom konaní opätovne za totožné skutky, za ktoré už bol predtým potrestaný v priestupkových konaniach vedených pred Okresným úradom Komárno (č. 2012/481, 2012/595, 2013/338, 2014/46, 2014/230 a č. 2014/493). K dovolaniu sťažovateľa sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Komárno, ktorá navrhla, aby dovolací súd dovolanie sťažovateľa odmietol. Vo svojom vyjadrení uviedla, že právo sťažovateľa na obhajobu nebolo zásadným spôsobom porušené, pretože súdy sa v konaní riadne zaoberali jeho návrhmi na dokazovanie a v súlade so zákonom niektoré z nich pre nepodstatnosť odmietli, resp. rozhodli, že ďalšie dôkazy vykonávať nebudú.

6. Najvyšší súd ako dovolací súd zrušil dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu a spod obžaloby sťažovateľa oslobodil. Najvyšší súd prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu prerokoval a rozhodol. Ako uviedol najvyšší súd, *„úlohou súdu prvého stupňa bude podrobne sa zaoberať konkurenciou všetkých priestupkov, spáchaných voči poškodenej, za ktoré bol obvinený v rozhodnom (žalovanom) období postihnutý a*

upraviť skutok tak, aby bolo zjavné, že na tieto priestupkové postihnutia nedopadá. Samozrejme to len za podmienky, ak do úvahy pripadajúce rozhodnutia týkajúce sa priestupkových postihnutí nebudú zrušené (napr. v dôsledku protestu prokurátora). Za týmto účelom bude potrebné doplniť dokazovanie v tom smere, aby sa zistilo, ktoré priestupky môžu potenciálne tvoriť súčasť skutkového deja trestného činu, za ktorý má byť obžalovaný postihnutý. Bude potrebné sa argumentačne podrobne v tomto smere v rozsudku i vyjadriť. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté rozhodnutia boli zrušené a súd prvého stupňa bude musieť nanovo rozhodnúť, nepovažuje dovolací súd za potrebné vyjadrovať sa bližšie k existencii ostatných dovolacích dôvodov, ktorých existenciu obvinený v dovolaní tvrdí. Keďže obvinený aktuálne vykonáva nepodmienečný trest odňatia slobody, bolo potrebné obligatórne rozhodnúť, či sa berie do väzby. Vzhľadom na skutočnosť, že obvinený bol dosiaľ 6 -krát súdne trestaný a to i za násilné a sexuálne motivované trestné činy, a to i voči členom svojej primárnej rodiny, viackrát bol podmiennečne pre pustený, pričom sa neosvedčil a opakovane recidivoval, je dovolací súd toho názoru, že by v prípade ponechania na slobode v trestnej činnosti, najmä násilného charakteru voči členom primárnej rodiny pokračoval.“.

7. Podľa presvedčenia sťažovateľa „*zaujatosť sudcu Okr. súdu som riadne a včas namietal, avšak po vyjadrení, že sa sudca necíti byť zaujatý, bola táto námietka zamietnutá a vo veci pokračoval sudca (preds. senátu) Okr. súdu Komárno...“.* Ďalej uvádza, že okresný súd vo svojom rozsudku zo 7. septembra 2017 „*konštatoval iba svoje úvahy, názory, ktoré však nevie relevantnými dôkazmi podložiť tendenčne z výpovedí svedkov...“.* Sťažovateľ namieta aj rozsudok najvyššieho súdu z 13. novembra 2018, keď uvádza v nadväznosti na uvádzané uznesenie najvyššieho súdu pod sp. zn. Tpj 15/06, že „*rozhodnutie vo veci samej musí predchádzať definitívne vyriešenie otázky vylúčenia namietaného sudcu, resp. sudcov senátu, ktorý je vo veci povoláný na takéto rozhodnutie. Je totiž neodňateľným právom obžalovaného, aby o obžalobe, ktorá bola naňho podaná rozhodol samosudca alebo senát u ktorých nie sú žiadne pochybnosti o ich zaujatosti...“.*

8. V závere svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby „*ústavný súd rozhodol nálezom, že konaním Okresného súdu Komárno sp. zn. 3T/97/2015 a tiež postupom*

Krajského súdu sp. zn. 4 To/88/2017 a Rozsudkom Najvyššieho súdu SR zo dňa 13. 11. 2018 sp. zn. 4 Tdo/46/2018 boli porušené moje označené práva a prikázal Krajskému súdu v Nitre aby meritórne vysporiadal, prerokoval a rozhodol o vylúčení zákonného sudcu resp. podľa § 23 Tr. por. aby z dôležitých dôvodov bola vec odňatá a prikázaná inému súdu toho istého druhu a stupňa“.

II.

9. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Rozsudok najvyššieho súdu z 13. novembra 2018 bol sťažovateľovi doručený 20. decembra 2018 a jeho právnenmu zástupcovi 18. decembra 2018. Ústavná sťažnosť z 11. marca 2019 bola ústavnému súdu doručená 14. marca 2019. Ústavná sťažnosť tak bola podaná po uplynutí dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti.

13. Podľa § 134 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

14. Ústavný súd poukazuje predovšetkým na skutočnosť, že jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene [§ 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom

súde]. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty nemožno zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože kogentné ustanovenie § 124 zákona o ústavnom súde to nedovoľuje. Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 108/02, IV. ÚS 158/04, I. ÚS 218/06).

15. Ústavná sťažnosť, ktorá bola podaná ústavnému súdu po uplynutí lehoty upravenej v § 124 zákona o ústavnom súde, tak nespĺňa jednu z kogentne ustanovených podmienok pre prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

16. Začiatok plynutia subjektívnej lehoty na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde je pri opatrení alebo inom zásahu, ktorým malo dôjsť k porušeniu základných práv alebo slobôd sťažovateľa, potrebné interpretovať rigorózne, t. j. tak, že sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa sťažovateľ pri zachovaní postupu lege artis o takomto opatrení alebo inom zásahu dozvedieť mohol a mal. Keďže lehotu uvedenú v § 124 zákona o ústavnom súde nemožno odpustiť, pričom sťažovateľovi táto lehota do dňa podania jeho sťažnosti preukázateľne uplynula, ústavný súd odmietol sťažnosť z dôvodu, že bola podaná oneskorene.

17. Na rámec už uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ okrem vymenovania základných práv, ktoré mu mali byť rozsudkami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu porušené, tieto nijak nezdôvodňuje, pričom ich dáva do súladu jedine so žiadosťou o vylúčenie sudcu okresného súdu pre jeho zaujatosť. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky vrátane otázky posudzovania zaujatosti súdu. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa

obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne.

18. Ako to z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa podľa ústavy, dohovoru a listiny mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. V danej súvislosti treba tiež poznamenať, že sťažovateľ právo podať odvolanie využil s plným úspechom, keďže krajský súd na základe jeho odvolania rozsudok okresného súdu zrušil a uložil mu nižší trest odňatia slobody.

19. Vo vzťahu k rozsudku najvyššieho súdu sa okresnému súdu prikázalo, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol. Vo vzťahu k zrušujúcemu uzneseniu krajského súdu treba uviesť, že na jeho základe bude trestné konanie proti sťažovateľovi pokračovať znova pred okresným súdom, pričom proti jeho rozhodnutiu bude opätovne prípustné odvolanie. Nové rozhodnutie krajského súdu v ďalšom priebehu konania bude možné napadnúť ešte dovolaním, o ktorom by rozhodoval najvyšší súd.

20. V uvedenej súvislosti ústavný súd taktiež nad rámec odôvodnenia rozhodnutia poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je možnosť intervencie zo strany ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak ochranu neposkytujú všeobecné súdy (porov. *mutatis mutandis* I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných

prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musel by takúto sťažnosť odmietnuť pre neprípustnosť [§ 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde].

21. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo bez právneho významu zaoberať sa žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom a rovnako sa zaoberať žiadosťou o vydanie predbežného opatrenia pre okresný súd. Oneskorené podanie ústavnej sťažnosti ako nedostatok podmienky jej prijateľnosti na ďalšie konanie je takej povahy, že by ju nebolo možné odstrániť ani potom, ak by ústavný súd ustanovil sťažovateľovi kvalifikovaného právneho zástupcu. Ustanovenie právneho zástupcu sťažovateľom v posudzovanej veci by preto nebolo účelné a ani hospodárne.

22. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2019